

LÄSHUNDAR GER LÄSLUST PÅ FAGERSTA BIBLIOTEK

Susanne Neubert

Svenska Terapiahundskolan Strömsholm

Resurspedagogutbildning

Handledare Carina Backsell

2025-05-21

SAMMANFATTNING

Den här rapporten hade som syfte att undersöka och beskriva hur man på Fagersta bibliotek arbetar med läshundar för att främja barns läsintresse och motivera barn att fortsätta läsa. Både kvantitativ och kvalitativ metod användes. Semistrukturerade intervjuer genomfördes med en bibliotekarie och två hundförare. Arbetet med läshundar har pågått regelbundet i drygt tre år nu och man har för avsikt att fortsätta med den här aktiviteten. Resultaten visade att det här arbetet anses vara viktigt i läsfrämjande syfte och som motivationshöjande aktivitet. Barnen återkom gärna och även de som haft svårigheter med läsning gjorde märkbara framsteg. Hundförarna beskrev det som att barnen blev lugna och kom ner i varv efter en stund. Varken bibliotekarien eller hundförarna kunde hitta några nackdelar med det här arbetet. Man hade gjort i ordning ett inbjudande hundrum i källaren så ingen hund behövde passera igenom biblioteket. Intresset utifrån har varit stort både från media och skolor.

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate and describe how they work with reading dogs at the library in Fagersta, in order to promote children's reading interest and motivate children to continue reading. Both quantitative and qualitative methods were used and semi structured interviews were conducted with one librarian and two dog trainers. The dog reading activity has been going on for more than three years now and the intention is to keep it going. The results showed that this work is considered important to promote reading and increase motivation. The children kept coming back and even those who had struggled with their reading made noticeable progress. The dog trainers pointed out that the children calmed down and were able to relax after a while. Neither the librarian nor the dog trainers could find any disadvantages with this activity. They had arranged a comfortable dog room in the basement so that the dogs did not have to go through the library. Both media and schools have shown a great interest in this work.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	1
Bakgrund	1
Syfte	3
Frågeställningar	3
Avgränsning	4
Metod	4
Resultat	5
Diskussion	7
Metoddiskussion	8
Slutord	9
Referenslista	10
Bilaga 1	

INLEDNING

Bakgrund

Att kunna läsa och skriva ses ofta som en självklarhet i vår del av världen och anses vara en förutsättning för ett väl fungerande liv, både privat och yrkesmässigt. Just läsning har flitigt debatterats de senaste åren i samband med rapporter om sjunkande läsförmåga och läsförståelse hos barn, ungdomar och unga vuxna. PISA (programme for international student assessment) är världens största elevstudie. 2022 deltog 81 länder och resultaten för svenska 15-åringar rasade i bland annat läsning, främst bland elever med ogynnsam socioekonomisk bakgrund. Peter Fredriksson, generaldirektör på Skolverket, konstaterar i ett pressmeddelande att det finns brister i det svenska skolsystemet och att skolan inte klarar av att kompensera för skillnader i elevers socioekonomiska bakgrund (Skolverket 2023-12-05). Det är inte bara bland barn som läsningen är ett problem. Bristen på läsförmåga följer med högre upp i åldrarna. I en artikel på SVT Nyheter rapporteras om att studenter har svårt att läsa och förstå kurslitteratur och följa skriftliga instruktioner runt om på Sveriges universitet och högskolor. Cathrine Norberg, vice rektor på Umeå universitet, ser läskrisen som ett demokratiskt problem. "Om du inte kan tillgodogöra dig en text kan du heller inte vara en del av ett demokratiskt samhälle" (SVT Nyheter 2024-11-27).

Vikten av ett rikt ordförråd synliggörs av Maria Heimer i boken *Högläsning: En 7-åring har ungefär 5000 - 7000 ord i sitt ordförråd. En 17-åring som har läst kan stoltsera med ungefär 50 000 - 70 000 ord jämfört med en 17-åring som inte har läst och endast har cirka 15 000 - 17 000 ord i sitt ordförråd. Detta kan sättas i perspektiv till att man som vuxen behöver runt 50 000 ord för att kunna förstå till exempel instruktioner och tidningsartiklar (Heimer 2016). Hur blir man då en god läsare? I boken *Läsa i alla ämnen* liknar Maria Heimer det vid ett maratonlopp och konstaterar att man behöver läsa i ca 5000 timmar vilket motsvarar 1 timme per dag i 13,6 år eller 43 km text, alltså längre än ett maraton. I samma bok noterar författaren också att 80% av alla ord som finns i SAOL (Svenska Akademiens Ordlista) mestadels förekommer i skriftspråket (Heimer 2024).*

I Sverige togs ordet läshund med i SAOL som ett nytt ord 2012 efter att media uppmärksammat R.E.A.D (Ehriander et al. 2016). Projektet R.E.A.D (reading education assistance dogs) startades i USA i Salt Lake City 1999 av ITA (Intermountain Therapy Animals). Syftet var att förbättra läsförmåga och kommunikation hos barn med målet att få dem att älska böcker och läsning. Idag finns över 7 200 registrerade R.E.A.D-team över hela världen (ITA u.å.).

Projektet *Läshundar i Småland* pågick mellan 2013 och 2014 med Eva Töllner som projektledare. Töllner utvecklade R.E.A.D konceptet och anpassade det efter svenska förhållanden. Utvärderingar visade att de barn som deltagit tyckte det blivit roligare att läsa och blev mer motiverade till fortsatt läsning. Även vårdnadshavare poängterade att barnen

framför allt tyckte det blivit roligare att läsa. Involverade pedagoger lyfte fram lästräning, inspiration, glädje och stärkt social förmåga som några av resultaten. Samtliga inblandade parter ville gärna ha kvar läshundsverksamheten (Töller 2015).

Bokhunden och Astrid Lindgren var ett läsfrämjande projekt på Linnéuniversitetet mellan 2013 och 2016. Vid starten av detta projekt var begreppet läshund/bokhund fortfarande relativt nytt i Sverige. Det övergripande målet med projektet var således att etablera begreppet. Syftet var att väcka läslust hos barn med hunden som verktyg, samt att sprida kunskap om barnlitteratur i allmänhet och Astrid Lindgren i synnerhet. Man poängterade det viktiga i att skapa en lugn och trivsamt miljö för lässtunden med hunden. Projektet ledde till att läshundsteam utbildades i ett 20-tal kommuner i södra Sverige (Ehriander et al. 2016). Efter projektets slut har en vetenskaplig rapport publicerats där man följt ett barn under nio veckor under vilken tid barnet fick läsa i cirka 20 minuter dagligen för läshunden. Syftet med undersökningen var bland annat att förstå bokhundens roll för barnets läsning. Resultatet visar att barnets föreställningsvärld expanderar när hen kan inkludera både sig själv, boken och bokhunden i den. Hunden kan ses som ett medium mellan texten i boken och barnets värld. Barnet upplever läsningen med hunden som mycket positiv och såväl självförtroendet som läsare samt läsförståelsen verkar ha ökat (Bergh Nestlog, E, et al. 2019).

Som bekant är hunden människans bästa vän och både människor och hundar mår bra av varandras sällskap och närhet. I en rapport beskriver Simon Ceder människans och hundens utveckling som en slags samevolution, där vi blivit beroende av varandra genom historien. Tecken på denna symbios är att vi mår bra när vi klappar och är nära en hund. Hormonet oxytocin utsöndras och vi blir lugna och upplever ett ökat välbefinnande (Ehriander et al. 2016). Ceder poängterar att detsamma sker hos hunden som också mår bra och blir lugn av klappar och närhet. Samma välbefinnande kan även upplevas utan fysisk kontakt, när människor och hundar tittar varandra i ögonen. Ceder diskuterar begreppet pedagogisk relation och menar att bokhundar kan hjälpa oss att tänka bortom förväntade elev- och lärarroller. Syftet med bokhundar är enligt honom att skapa en trygg läsmiljö för barn där de vågar läsa och där hunden har en lugnande effekt. Barnen kan även interagera med hunden på olika sätt. Eftersom hunden inte talar barnens språk kan den inte korrigera ord eller uttal. Detta vet barnen och tar därför själva ansvar för läsningen. Hundföraren finns med i rummet som stöd och för att svara på frågor om barnet själv vill (Ehriander et al. 2016).

Kristina Eriksson har skrivit en kandidatuppsats med titeln: *Biblioteket och läshundar - Läshundar som en metod för bibliotekets arbete inom lässtimulans*. Eriksson har intervjuat fem respondenter; två projektledare, en barnbibliotekarie och två skolbibliotekarier. Eriksson konstaterar att bibliotek med sin demokratiska grundsyn är lämpliga arenor för läshundsverksamhet eftersom litteratur och utbildad personal finns tillgänglig. Samtliga fem respondenter hade erfarenhet av flera års verksamhet med läshundar. Resultatet av arbetet med läshundar sammanfattades som mycket positivt vid alla intervjuer. Barnen som deltog blev lugnare och tryggare. Den största vinsten som framkom var den ökade läsglädjen hos barnen. Eriksson kallar det för *pleasure reading* och framhåller att det är en viktig grund för barn att få med sig antingen från hemmet, skolan eller ett bibliotek. Hon menar att läshunden

blir till en sorts katalysator för barnets lust till läsning (Eriksson 2015).

Huruvida läshundar kan bidra till barns läslust och läsutveckling har Amanda Dahl undersökt genom att studera 15 artiklar i ämnet och sammanställt resultaten. Hon rapporterar att enligt studierna kan man påvisa en positiv utveckling av läsförståelse och uttal hos de barn som får läsa högt för en hund. Dessutom upplever barnen större glädje, förhöjd motivation samt ökad läslust om hunden är närvarande. Speciellt vid högläsning var hundens närvaro gynnsam och ledde till ökad motivation hos barnen att utföra uppgiften. Dahl konstaterar vidare att hunden hade en lugnande effekt på barnen, de kunde fokusera längre tid och visade glädje inför uppgiften att läsa för en hund. Självförtroendet hos elever med lässvårigheter och hos väldigt blyga elever ökade med hjälp av hundens närvaro i form av en icke dömande lyssnare. I intervjuer framgick att barnen generellt upplevde ökad motivation, glädje, positiva förväntningar, bättre självförtroende och även bättre samarbetsförmåga (Dahl 2018).

I sitt arbete *Läshunden - läsarens bästa vän?* beskriver Lotta Aurell en studie från ett socioekonomiskt utsatt område i Sydafrika. Studien omfattade 77 barn med dokumenterade lässvårigheter i åldrarna 7 till 13 år och genomfördes under tio veckor. De här barnen delades in i olika grupper och den ena gruppen fick lästräna med en hund, övriga grupper lästränade på andra sätt. Resultaten visade att läsförståelsen hade ökat markant hos den grupp barn som hade fått läsa för en hund. Ingen av de andra grupperna hade ökat lika mycket. Angående liknande forskning i Sverige påpekar Aurell att det saknas tillräcklig forskning som påvisar måluppfyllelsen med läshundar. Därför har Specialpedagogiska skolmyndigheten, med hänsyn till allergiker, valt att inte ta fram riktlinjer för implementering av läshundar. Skolverket betonar att arbete med läshundar ska anpassas efter allergistatus. Aurell konstaterar också att påverkan från Astma- och allergiförbundet har bidragit till myndigheternas slutsats (Aurell 2023).

Syfte

Syftet med den här rapporten är att beskriva hur man på Fagersta bibliotek använder sig av läshundsteam för att främja barns läsintresse och motivera barn till fortsatt läsning. I drygt tre år har man regelbundet använt läshundar en till två gånger i veckan. Verksamheten går under namnet "Läshund ger läslust", vilket också är namnet på projektet som Ludvika Brukshundklubb startade 2015.

Frågeställningar

- På vilket sätt använder man sig av läshundar på Fagersta bibliotek?
- Hur har man löst lokalfrågan och finansieringen?
- Vilka resultat ser man och vilka faktorer påverkar resultaten?
- Hur ser man på framtiden?

Avgränsning

Den här rapporten baseras på information från ansvarig bibliotekarie i Fagersta samt de två hundförare som växelvis arbetar med sina läshundar på biblioteket. Det hade varit intressant att få med synpunkter från barn som deltar med läshundarna och även deras vårdnadshavare. På grund av tidsbrist gick det dock inte att genomföra.

METOD

För att samla in bakgrundsinformation och ge en helhetsbild av ämnet har kvantitativ metod använts där information hämtats från böcker och publicerade rapporter och artiklar. Syftet med den här rapporten var att beskriva hur man på Fagersta bibliotek använder sig av läshundar i läsfrämjande syfte. I detta avseende har kvalitativ metod använts. Intervjuerna och frågorna har varit semistrukturerade, det vill säga de har bestått av fasta frågor men med utrymme för längre svar samt följdfrågor. Syftet var att ta del av de här personernas åsikter och uppfattningar och få en förståelse för vad de berättade.

Som sökmotor användes Google. För att samla in material användes sökorden "läsning resultat PISA", "läshund", "läshund ger läslust", "bokhund", "bokhunden och Astrid Lindgren", "reading dog", "dog therapy". De vetenskapliga rapporterna fanns på DIVA och Google Scholar. Det finns en uppsjö av rapporter och artiklar kring ämnet "läshund". Dock gallrades de äldre bort och en ansträngning gjordes att hitta nyare material.

Böckerna om läsning av Maria Heimer införskaffades på stadsbiblioteket. *Bokhunden och en och annan läshund* fanns i hemmet sedan tidigare. På Växjö Universitets webbplats användes sökordet "bokhund" och där kunde man då läsa om projektet "Bokhunden och Astrid Lindgren".

Tre personer intervjuades, en bibliotekarie och två hundförare. Dessa respondenter informerades om syftet med rapporten och att deras namn inte kommer att nämnas. Dock har respondenterna frivilligt delat upplysningar som kan resultera i igenkänning. Det var tänkt att genomföra alla tre intervjuer vid samma tidpunkt och på plats på Fagersta bibliotek. Av olika anledningar blev det dock så att bibliotekarien intervjuades på plats och de två hundförare som arbetar där svarade på mina frågor medelst skriftlig korrespondens vid senare tillfällen. Eftersom bibliotekarien var en av de drivande personerna och var med från början var det naturligt att frågorna som ställdes till henne mest handlade om helheten och strukturen såsom bakgrund, bokningssystem, hundrum, genomförande, finansiering och framtidsvision. Då denna intervju var utforskande och undersökande var den således kvalitativ. Frågorna var semistrukturerade och kunde utvecklas och personliga åsikter läggas till. Intervjun genomfördes under ett besök på Fagersta bibliotek och varade i ca 45 minuter. Sedan ingick en liten rundvandring på biblioteket med fokus på läshundsavdelningen. De två hundförarna har också varit med från starten och har jobbat på biblioteket i drygt tre år nu med sina

läshundar. De är utbildade läshundsförare genom Ludvika Brukshundsklubb. Eftersom de inte kunde vara med på plats fick de frågorna skickade till sig. De handlade om deras arbete med barnen, fördelar och nackdelar med läshund, om de noterat någon utveckling hos återkommande barn, om de tycker att begreppet "läshund ger läslust" stämmer och om ja blev de uppmanade att förtydliga med exempel. Här användes alltså också en kvalitativ metod och semistrukturerade intervjufrågor med plats för egna exempel och längre svar. Frågorna återfinns i Bilaga 1.

RESULTAT

Resultatet baseras på svaren på intervjufrågor från en bibliotekarie samt två hundförare. Samma frågor ställdes till båda hundförare och de handlade mest om arbetet med barnen. Bibliotekarien deltar inte vid lässtunderna och därför fick hon svara på mer övergripande frågor kring bakgrund och struktur.

Bibliotekarien har arbetat länge på Fagersta bibliotek och menar att hon upplever att barn generellt läser allt mindre. Hon är mycket engagerad i olika läsfrämjande aktiviteter och tror verkligen på att läshundar kan göra skillnad. Hon berättar att intresset för att använda läshundar väcktes redan 2017 under ett studiebesök till Smedjebackens bibliotek där man då hade läshundar under utbildning genom Ludvika Brukshundsklubb. Under höstlovet (läslovet) 2018 provade man att ha läshundar på Fagersta bibliotek som en aktivitet, men då utomhus. Detta visade sig vara populärt och man använde sig därför av samma läshundar även under sportlovet 2019 som en prova-på-aktivitet. Därefter kom Coronapandemin emellan och det dröjde därför till hösten 2021 innan man kunde starta en regelbunden aktivitet.

Då hade man hunnit färdigställa det mycket väl genomtänkta hundrummet i källaren med separat ingång, där hundförarna hade fått vara med och önska hur det skulle utformas. Det finns även ett trevligt väntrum utanför själva hundrummet, där barn kan invänta sin tur och vårdnadshavare som eventuellt följt med barnen kan vänta medan barnen läser för hunden. Detta arbete med att färdigställa hundrum och väntrum genomfördes med hjälp av finansiella medel från Kulturrådets satsning stärkta bibliotek. Bibliotekarien poängterar att de var mycket noggranna med att det skulle bli "ett mysigt och trivsamt rum som inspirerar till läsning".

Sedan hösten 2021 har man erbjudit läshundstillfällen regelbundet en till två eftermiddagar i veckan. Dagarna varierar eftersom båda hundförare har andra heltidsarbeten. Information om exakta datum finns på bibliotekets webbplats och på anslag i biblioteket. Under dessa eftermiddagar är ett läshundsteam på plats från klockan 15.00 till 17.00. Under den här tiden finns det möjlighet att ta emot fyra barn då varje barn får ca 30 minuter med läshunden. Av denna tid ägnas ca 15 - 20 minuter till läsning. Resterande tid går till att socialisera med hunden på olika sätt. Vårdnadshavare ringer till biblioteket för att boka in sina barn en tid. Oftast blir det fullbokat och man tillämpar också reservlista. Ibland tar barnen med sig en egen bok, ibland lånar de böckerna på biblioteket. Barnen som bokar en lästund går in via

huvudingången och, efter att ha anmält sig vid utlåningsdisken, vidare genom en stängd dörr och nedför en trappa där läshundsteamet väntar. Hittills har man bara behövt ställa in aktiviteten en enda eftermiddag, då på grund av sjukdom. Bibliotekarien berättar att många barn återkommer vecka efter vecka och att även övrig personal märker att barnen är förväntansfulla, glada och ivriga inför mötet med läshunden. Vissa barn har börjat tillbringa tid på biblioteket även när läshundarna inte är där. Jag träffade en flicka när jag var där som brukar komma och läsa med hundarna och som vid detta tillfälle var där trots att inte hundarna fanns på plats. Angående finansiella medel så konstaterar bibliotekarien att dessa egentligen inte finns, men att arbetet med läshundarna anses vara så viktigt att ”det måste få fortsätta och måste rymmas inom befintlig budget”.

För att sprida information om att aktiviteten finns, använder man sig av bibliotekets webbplats, skolbiblioteken, skolors plattformar, facebook, anslagstavlor runt om i kommunen samt att hundförarna har deltagit på föräldramöten i skolor för att berätta om verksamheten. Intresset för det här projektet har varit stort och kan läsas om på Fagersta kommuns hemsida “Läshund ger läslust”. Där kan man också se när läshundarna finns på biblioteket. Det finns också en artikel i Fagersta Nyheter från den 18 januari 2022 “Hundar uppmuntrar barn att läsa böcker”, flera reportage i SVT nyheter från den 1 november 2021, ett inlägg i Svensk biblioteksförening från den 17 oktober 2023 samt ett program i Sveriges Radio P4 Västmanland från den 18 januari 2022 “Hundar hjälper barn att läsa”.

På Ludvika Brukshundklubbs webbplats kan man läsa om projektet “Läshund ger läslust” och även ta del av utvärderingar som gjorts i samband med detta. Man har frågat både barn och personal hur de upplevt möten med läshundar och vad de har lärt sig. Några citat från barn: *Jag vill läsa mer och oftare. Jag vågar läsa. Jag kan rätt bra faktiskt. Det är kul att läsa nu.* Några citat från lärare: *Barnen entusiastiska. Barnen motiverade. Barnen fullkomligt älskar detta* (2017).

Det märks att många är nyfikna och intresserade, enligt bibliotekarien. Förutom det faktum att läshundarna oftast är fullbokade och uppmärksamheten i media har också en skola hört av sig och vill ha hjälp av en läshund regelbundet en gång i veckan. Från en annan skola kom en specialpedagog med några elever för att introducera dem till läshundarna. Utbildare av läshundsteam och barnboksförfattare har gjort studiebesök. Man har också blivit inbjuden att delta på en läsfrämjande mässa i Västerås under våren 2025 för att berätta om läshundsverksamheten.

Hundförarna rapporterar att barnen som kommer oftast är mellan sju och tolv år gamla, ibland även sexåringar som knäckt läskoden. Många återkommer regelbundet och båda hundförare konstaterar att barnen ibland är nervösa i början men att det släpper ganska snart när de får klappa och vara nära hunden. Sedan verkar de nästan glömma bort att hundförarna finns med i rummet, förutom när de ber om hjälp med något. De går annars helt in i uppgiften och upplevelsen med hunden och vill oftast läsa mer och mer. När tiden är slut säger många “bara ett kapitel till”.

Fördelarna med att läsa för hund är enligt hundförarna att barnen slappnar av, känner trygghet och glädje. Att klappa och vara med hunden ger en feel-good känsla som stannar kvar även efter besöket och ger lust att vilja komma tillbaka och läsa för hunden igen. Hunden dömer inte barnets läsning. Den rättar inte, skrattar inte, hånar inte om det blir fel. Den bara ligger där och lyssnar. Den ena hundföraren berättar att hennes hund ibland kan lägga en lugnande tass på barnets arm om det verkar som att barnet är nervöst. "Då hör man hur luften går ur och barnet kan läsa mer bekvämt".

Nackdelar kan hundförarna inte hitta några. Det enda som nämns är att om man har ett tidsbegränsat uppdrag på till exempel ett bibliotek eller en skola kan det bli jobbigt för vissa barn när uppdraget är slut och hunden försvinner. Det är därför viktigt att prata om avslut och förbereda barnen på det.

Den största utvecklingen de märker hos barnen är läsglädjen, tryggheten och viljan att läsa mer. Båda hundförare menar att "läshund ger läslust" stämmer till 100%. Barnen utvecklar en vi-känsla tillsammans med hunden. Även barn som haft det svårt, som inte velat läsa, utvecklar en läsglädje och en vilja att läsa mer tack vare lästillfällena med hunden. Tillsammans med bibliotekarien planerar hundförarna att sammanställa en enkät för att skicka ut till barn och vårdnadshavare under våren 2025. Båda hundförare uttrycker en förhoppning om att fler skolor och kommuner ska välja att använda sig av läshundar i framtiden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att de goda resultaten beror på att man har haft en regelbunden verksamhet med utbildade hundteam under lång tid och att många barn väljer att återkomma. Det ändamålsenliga hundrummet är genomtänkt och spelar troligtvis en betydande roll för att skapa en lässtimulerande miljö. Det stora engagemanget både från involverad personal och från media gör att informationen om att den här verksamheten finns har fått en stor spridning. Man anser vidare att det är en så viktig verksamhet att finansieringen måste rymmas inom befintlig budget. Sammantaget bidrar alla dessa faktorer till att det ser fortsatt lovande ut inför framtiden.

DISKUSSION

Arbetet med läshundar har pågått regelbundet på Fagersta bibliotek i drygt tre år och jag var därför intresserad av att få reda på hur man använder sig av läshundar som en läsfrämjande åtgärd samt att få ta del av personalens intryck och resultat av arbetet. Det som framkommit vid mina intervjuer är en genomgående positiv attityd till arbetet med läshundar.

Läshundstimmarna är fullbokade vecka efter vecka och många barn återkommer. Vissa barn har varit med från början och har alltså deltagit i tre år. Båda hundförare intygar att läshundarna ger barnen trygghet och glädje samt en lust att komma tillbaka och läsa mer. Detta stämmer med vad som framkom i Eva Töllers projekt, där man lyfte fram lästräning, inspiration, glädje och stärkt social förmåga som goda resultat. Även Kristina Eriksson

konstaterar efter att ha intervjuat fem respondenter angående läshundar att den största vinsten var den ökade läsglädjen hos barnen. I linje med detta sammanfattar Amanda Dahl resultaten av sin studie med att barnen generellt upplevde ökad motivation, glädje, positiva förväntningar, bättre självförtroende och även bättre samarbetsförmåga. I likhet med tidigare undersökningar och vad hundförarna på Fagersta bibliotek berättar handlar det alltså till stor del om läslust och läsglädje.

Lotta Aurell beskriver i sitt arbete en studie i Sydafrika som visar på ökad läsförståelse hos barn som fått lästräna med en hund, jämfört med barn som lästränat på andra sätt. Just läsförståelsen verkar vara svårare att mäta. Dock behövs sådana studier även i Sverige, studier som visar liknande goda resultat som den i Sydafrika. Kan det vara så att med ökad läslust förbättras läsförmågan och därmed även läsförståelsen så småningom?

Personligen tror jag att motivation är en av de viktigaste förutsättningarna för läsning. Man blir inte en läsare bara för att man kan läsa. Det finns många barn, ungdomar och även vuxna som visserligen kan läsa, men som inte har något som helst intresse av att läsa, inte ser poängen med det eller helt enkelt väljer bort det eftersom det upplevs som trist och tidsödande. Just därför är det så viktigt att tidigt hitta läslusten. Om man som barn upplever det lustfyllt att läsa kommer man troligen aktivt att fortsätta införliva böcker och litteratur i sitt liv och således bli en läsare. Jag anser att det framkommit i min undersökning att arbetet med läshundarna på Fagersta Bibliotek bidrar med just detta: läslust. Barnen blir allt tryggare i sin läsning vilket leder till att de vill läsa mer och återkommer. På ett bibliotek är man också omgiven av böcker. Det är verkligen rätt miljö för att väcka läslusten.

Som framgår i Ehrianders förord till *Bokhunden - och en och annan läshund* (2016) är platsen för lässtunden med hunden viktig. Barnen bör uppleva lässtunden som harmonisk och trivsamt. Även Simon Ceder anser att syftet med bokhundar är att skapa en trygg läsmiljö för barn så att de vågar läsa med hunden som lugnande effekt. På Fagersta bibliotek har man tagit fasta på detta och inrett hundrummet som ett mysrum med en stor bekväm soffa, skön stol, mjuk matta, filter, hunddetaljer på väggarna samt hyllor med böcker. Även en fin läslampa som kan riktas finns i rummet. Soffan och stolen är klädda i tyg med ett vackert hundmönster. Väntrummet utanför är också välplanerat och smakfullt inrett med två bekväma stolar med likadant hundtyg som soffan och stolen inne i hundrummet, ett litet runt bord, en läslampa, mjuk matta och en bokhylla fylld med böcker. Både hundrummet och väntrummet utanför ser så inbjudande ut att jag får förtränga impulsen att genast slå mig ner och läsa. Dock måste jag provsitta soffan och den är ännu skönare än den ser ut. Här har man inte lämnat något åt slumpen utan verkligen lyckats skapa en miljö som inbjuder till läsning.

Metoddiskussion

För att få en bakgrundsbild med adekvat information kring tidigare arbete och resultat med läshundar användes kvantitativ metod. Det primära syftet med undersökningen var dock att få

vetskap om hur berörd personal upplever verksamheten med läshundar på Fagersta bibliotek och därför var kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer lämpligt. Detta innebar att det fanns plats för följdfrågor, personliga reflektioner och exempel ur vardagen.

Slutord

Det har varit lärorikt och givande att skriva den här rapporten och träffa de personer som är involverade i arbetet med läshundar på Fagersta bibliotek. Samtliga tre personer har en mycket positiv inställning till och ett stort engagemang i arbetet. Glädjande är att verksamheten fungerat bra i drygt tre år och att den finns med i planeringen även framöver. Det skulle vara intressant att ta del av bibliotekets egen undersökning som kommer att genomföras i form av enkätfrågor till både barn och vårdnadshavare under våren 2025. Man kan också tänka sig att undersöka samtliga läsfrämjande aktiviteter som tillhandahålls på biblioteket och jämföra dessa med varandra, i det här fallet läshundar, läsklubben och bokstart.

Projektet "Läshund ger läslust" verkar ge ringar på vattnet i Fagersta kommun. En skola i kommunen anlitar redan nu ett läshundsteam och flera andra skolor är på gång att följa efter. Jag instämmer i bibliotekariens och hundförarnas förhoppning att fler ska inse betydelsen av hundar i läsfrämjande syfte. I framtiden skulle det underlätta för alla parter om Skolverket valde att ta fram riktlinjer för användningen av hundar i pedagogiskt syfte.

Referenslista:

Aurell, Lotta (2023) *Läshunden - läsarens bästa vän? Läshundar används i specialundervisning av elever i språklig sårbarhet*. Självständigt arbete på avancerad nivå. Umeå universitet.

Bergh Nestlog, E., Ehriander, H. (2019) *The Book Dog and Semiotic Resources in Envisionment Building of a Text World*. Journal of psycholinguistic research. ISSN 0090-6905, E-ISSN 1573-6555, Vol. 48, nr 2.

Dahl, Amanda (2018) *Hundar i utbildningssyfte för främjande av elevers läslust eller läsutveckling samt för att underlätta inläring för barn med särskilda behov*. Examensarbete inom huvudområdet Folkhälsovetenskap Grundnivå. Högskolan i Skövde.

Ehriander, H (Red.). (2016). *Bokhunden - och en och annan läshund*. BTJ Förlag.

Eriksson, Kristina (2015). *Biblioteket och läshundar - Läshundar som en metod för bibliotekets arbete inom lässtimulans*. Kandidatuppsats. Linnéuniversitetet.

Fagersta kommun (u.å.). *Läshund ger läslust!*

<https://fagersta.se/utveckling/gamla-evenemangskalender/evenemang-ny/evenemang/2024-07-08-lashund-ger-laslust>. Hämtad 2024-12-20.

Fagersta Nyheter (2022). *Hundar uppmuntrar barn att läsa*.

<https://fagerstanyheter.com/2022/01/18/hundar-uppmuntrar-barn-att-lasa/>. Hämtad: 2024-12-15.

Heimer, Maria (2016). *Högläsning - Läsutveckling från teori till praktik*. Gothia Fortbildning.

Heimer, Maria (2024). *Läsa i alla ämnen - Att utveckla elevers läsning i F-9*. Studentlitteratur AB Lund.

Intermountain Therapy Animals (u.å.). *R.E.A.D. Team Steps*. <https://therapyanimals.org/read-team-steps/>. Hämtad 2024-12-20.

Linnéuniversitetet (2022). *Projekt - Bokhunden och Astrid Lindgren*.

<https://lnu.se/forskning/forskningsprojekt/bokhunden/>. Hämtad: 2024-12-20.

Ludvika Brukshundklubb (2017). *Läshund ger läslust. Den 26 november 2017 diplomerade projektet Läshund Ger Läslust sina första sex Läshundsekipage på Ludvika Brukshundklubb*.

<https://www.ludvikabk.se/bussiga-bokhunden>. Hämtad : 2024-12-20.

Skolverket (2023) *Försämrade PISA-resultat i Sverige och i många andra länder*.

<https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2023-12-05->

[forsamrade-pisa-resultat-i-sverige-och-i-manga-andra-lander](#). Hämtad: 2025-01-05.

Svensk biblioteksforening (2023). *“Vi hoppas att besöken hos läshundarna ska ge barnen läslust”*.

<https://www.biblioteksforeningen.se/nyheter/vi-hoppas-att-besoken-hos-lashundarna-ska-ge-barnen-laslust/>. Hämtad: 2024-12-15.

Sveriges Radio (2022). *Hundar hjälper barn att läsa*.

<https://sverigesradio.se/artikel/hundar-ska-hjalpa-barn-att-lasa>. Hämtad: 2024-12-15.

Sveriges Television AB (2021). *Stort intresse för läshundsprojekt på Fagersta bibliotek*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vastmanland/barnen-far-lasa-for-hundar-pa-fagersta-bibliotek-stort-intresse>. Hämtad: 2024-12-15.

Sveriges Television AB (2024). *Studenternas dåliga läsförmåga pressar universiteten: “När inte fram”*.

<https://www.svt.se/kultur/studenternas-daliga-lasformaga-pessar-universiteten-nar-inte-fram>. Hämtad: 2025-01-05.

Töller, Eva (2015) *Läshundar i Småland. Slutrapport*. Jönköpings kommun. Bankeryds bibliotek.

Bilaga 1

Frågor till bibliotekarien:

- Bakgrund – varför läshundar?
- Hur går det till rent praktiskt?
- Finansiering?
- Respons?
- Marknadsföring?
- Fördelar/nackdelar?
- Har ni gjort någon utvärdering? Resultat?
- Hur ser ni på framtiden? Önskemål?

Frågor till hundförarna:

- Vilka kommer till läshundarna? Ålder?
- Återkommer barnen eller är det nya hela tiden?
- Bland de barn som återkommer - ser ni någon utveckling? Skriv gärna fritt!
- Beskriv fördelarna med läshund, så som ni ser det!
- Finns det några nackdelar?
- Stämmer "läshund ger läslust"? Om ja, beskriv gärna och ge något/några exempel!
- Har ni gjort någon utvärdering? Resultat?
- Hur ser ni på framtiden? Önskemål?